

SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2025. gada 29. jūlijā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Jautrīte Briede un Veronika Krūmiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi Rīgas Grebenščikova vecticībnieku draudzes pieteikumus par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 133/2025, Nr. 134/2025 un Nr. 135/2025),

konstatēja:

1. No pieteikumiem izriet, ka pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt:

1.1. likuma “Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” (turpmāk – Spēkā stāšanās likums) 38. panta otrās daļas otro teikumu, Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma (turpmāk – Kadastra likums) 69. panta trešo daļu un pārejas noteikumu 43.¹, 43.² un 43.³ punktu, kā arī Ministru kabineta 2020. gada 18. februāra noteikumu Nr. 103 “Kadastrālās vērtēšanas noteikumi” (turpmāk – Kadastrālās vērtēšanas noteikumi) 162. punktu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam, 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un spēkā neesošu no 2025. gada 1. janvāra;

1.2. Ministru kabineta 2024. gada 17. decembra noteikumu Nr. 888 “Kadastrālo vērtību bāze universālās kadastrālās vērtības aprēķinam” (turpmāk – Kadastrālo vērtību bāzes noteikumi) 2.4. apakšpunktu un 4. pielikumu par

neatbilstošu Kadastra likuma pārejas noteikumu 43.² punktam, kā arī Satversmes 1. pantam, 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un spēkā neesošu no 2025. gada 1. janvāra;

1.3. Kadastrālās vērtēšanas noteikumu 6. un 8.² punktu, 35.2. un 35.3. apakšpunktu, 36., 40., 42. un 86.–90. punktu par neatbilstošu Kadastra likuma 66. panta trešajai daļai, kā arī Satversmes 1. pantam, 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un spēkā neesošu no 2025. gada 1. janvāra.

Ievērojot pieteikumos ietvertos prasījumus, sniegto faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu, tos ir lietderīgi izskatīt vienlaikus.

2. Spēkā stāšanās likuma 38. panta otrās daļas otrais teikums nosaka: “Likumiskās lietošanas maksas apmērs ir četri procenti no lietošanā esošās zemes kadastrālās vērtības gadā, bet ne mazāks par 50 *euro* gadā.”

Savukārt Kadastra likuma 69. panta trešā daļa un pārejas noteikumu 43.¹, 43.² un 43.³ punkts nosaka:

“(3) Kadastrālo vērtību bāze nodrošina līdzīgu nekustamo īpašumu kadastrālo vērtību proporcionālo atbilstību salīdzināmu nekustamā īpašuma tirgus darījumu attiecīgajā nekustamā īpašuma tirgus segmentā, nepārsniedzot 80 procentus no vidējā nekustamo īpašumu cenu līmeņa laikposmā no spēkā esošās kadastrālo vērtību bāzes izstrādē izmantoto nekustamā īpašuma tirgus darījumu perioda beigu datuma līdz attiecīgā gada 1. jūlijam, divus ar pusi gadus pirms kadastrālo vērtību bāzes piemērošanas kadastrālo vērtību aprēķinam. [..]

43.¹ Valsts zemes dienests no 2025. gada 1. janvāra līdz brīdim, kad sāk piemērot šo pārejas noteikumu 50. punktā minēto kadastrālo vērtību bāzi, Kadastra informācijas sistēmā katram kadastra objektam aprēķina un reģistrē divas spēkā esošas kadastrālās vērtības:

1) fiskālo kadastrālo vērtību, ko izmanto nodokļu, valsts nodevu un citu maksājumu valsts vai pašvaldības budžetā aprēķinam, izņemot maksas par zemes likumisko lietošanu aprēķinu;

2) universālo kadastrālo vērtību, ko izmanto šo pārejas noteikumu 43.¹ punkta 1. apakšpunktā neminētām vajadzībām.

43.² Ministru kabinets 2024. gadā apstiprina kadastrālo vērtību bāzi universālās kadastrālās vērtības aprēķinam, nepārsniedzot 80 procentus no vidējā nekustamo īpašumu cenu līmeņa 2022. gada 1. jūlijā un izmantojot informāciju par nekustamā īpašuma tirgus darījumiem no 2012. gada 1. janvāra līdz 2022. gada 1. jūlijam.

43.³ Valsts zemes dienests fiskālās kadastrālās vērtības aprēķina un aktualizē atbilstoši 2024. gadā spēkā esošajai kadastrālo vērtību bāzei un kadastrālo vērtēšanu regulējošiem normatīvajiem aktiem, kas ir piemērojami 2024. gada 31. decembrī.”

Kadastrālās vērtēšanas noteikumu 6. un 8.² punkts, 35.2. un 35.3. apakšpunkts, 36., 40., 42. un 86.–90. punkts un 162. punkts nosaka:

“6. Kadastrālo vērtību bāzes rādītājus – bāzes vērtību, standartplatību, standartapjomu un korekcijas koeficientu – nosaka un apstiprina atsevišķi zemei, ēkām un inženierbūvēm. [..]

8.² Lai nodrošinātu kadastrālo vērtību vidējo atbilstību 80 % līmenī no nekustamā īpašuma cenu līmeņa, ņemot vērā kadastrālo vērtību bāzes izstrādei noteikto atskaites punktu laikā, kadastrālās vērtības aprēķinā zemes vienībai, ēkai, telpu grupai, inženierbūvei un zemes vienības daļai piemēro koeficientu 0,8. [..]

35. Apbūves zemes kadastrālo vērtību bāzes rādītāji ir: [..]

35.2. zemes standartplatība;

35.3. standartplatības korekcijas koeficients.

36. Zemes bāzes vērtību standartplatībai nosaka *euro* par kvadrātmetru, ņemot vērā šo noteikumu 3. pielikumā minētos kadastrālās vērtības aprēķinā izvērtējamus apgrūtinājumus. [..]

40. Apbūvētai daudzdzīvokļu māju apbūves zemei standartplatību aprēķina, ievērojot apbūves intensitātes ietekmes koeficientu (4. pielikums) atkarībā no ēkas stāvu skaita proporcionāli uz zemes vienības esošo daudzdzīvokļu māju vai to daļu apbūves laukuma platībai. [..]

42. Standartplatības korekcijas koeficientu nosaka, ņemot vērā attiecību starp viena kvadrātmetra cenu zemes vienībām, kas atbilst zemes standartplatībai, un viena kvadrātmetra cenu zemes vienībām, kuras pārsniedz zemes standartplatību. [..]

86. Kadastrālo vērtību apbūves zemei un lauku zemei pilsētās aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$K_v = (\Sigma (B_v \times P_{LM} \times K_{samaz} \times K_{apgr})) \times K_p \times 0,8, \text{ kur}$$

K_v – kadastrālā vērtība *euro*;

B_v – zemes bāzes vērtība lietošanas mērķim *euro* par kvadrātmetru;

P_{LM} – lietošanas mērķim piekrītošā platība kvadrāmetros;

K_{samaz} – platības korekcijas koeficients;

K_{apgr} – apgrūtinājumu korekcijas koeficients atbilstoši lietošanas mērķim;

K_p – piesārņojuma korekcijas koeficients;

0,8 – vērtību attiecības koeficients.

87. Platības korekcijas koeficientu (K_{samaz}) izmanto zemes platībām, kas pārsniedz standartplatību, un to aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$K_{samaz} = (P_{st} + (P_{LM} - P_{st}) \times K_{st}) / P_{LM}, \text{ kur}$$

K_{samaz} – platības korekcijas koeficients;

P_{st} – zemes standartplatība lietošanas mērķim vērtību zonā kvadrātmetros;

P_{LM} – lietošanas mērķim piekrītošā platība kvadrātmetros;

K_{st} – standartplatības korekcijas koeficients lietošanas mērķim vērtību zonā.

88. Apbūvētai daudzdzīvokļu apbūves zemei standartplatību aprēķina, ja uz zemes vienības atbilstoši Kadastra informācijas sistēmas grafiskajai daļai reģistrēta daudzdzīvokļu ēka un apbūves laukuma daļa nav mazāka par 50 kvadrātmetriem.

89. Apbūvētai daudzdzīvokļu apbūves zemei zemes standartplatību aprēķina šādi:

89.1. vispirms nosaka daudzdzīvokļu mājai teorētiski nepieciešamo zemes platību, ēkas kopējo platību reizinot ar apbūves intensitātes ietekmes koeficientu, ņemot vērā ēkas virszemes stāvu skaitu (4. pielikums), bet ne mazāku kā attiecīgās zonas individuālās apbūves zemes standartplatību;

89.2. ja daudzdzīvokļu māja atrodas uz vairākām zemes vienībām, noteikto teorētiski nepieciešamo zemes platību sadala starp attiecīgajām zemes vienībām proporcionāli Kadastra informācijas sistēmas telpiskajos datos reģistrētajam ēkas apbūves laukumam;

89.3. summē uz zemes vienības vai zemes vienības daļas esošo daudzdzīvokļu māju un to daļu teorētiski nepieciešamās zemes platības. Apbūvētai daudzdzīvokļu apbūves zemei zemes standartplatību kadastrālās vērtības aprēķinā piemēro, ja tā ir mazāka par daudzdzīvokļu apbūves zemes lietošanas mērķiem piekrītošo zemes platību summu.

90. Apbūvētai daudzdzīvokļu apbūves zemei zemes standartplatību aktualizē, ja Kadastra informācijas sistēmas teksta un telpiskajos datos tiek reģistrētas izmaiņas standartplatību ietekmējošajos rādītājos (daudzdzīvokļu apbūves zemes lietošanas mērķim piekrītošā platība, ēkas kopplatība, apbūves laukums un stāvu skaits, telpiski izmainīta daudzdzīvokļu ēkas vai šķērsojošā zemes vienības robeža).

162. Valsts zemes dienests no 2025. gada 1. janvāra kadastra objektam aprēķina divas kadastrālās vērtības:

162.1. universālo kadastrālo vērtību atbilstoši Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma pārejas noteikumu 43.² punktā minētajai kadastrālo vērtību bāzei un šajos noteikumos apstiprinātajām kadastrālās vērtības aprēķina formulām;

162.2. fiskālo kadastrālo vērtību atbilstoši 2024. gada 31. decembrī spēkā esošajai kadastrālo vērtību bāzei un Ministru kabineta 2006. gada 18. aprīļa noteikumu Nr. 305 “Kadastrālās vērtēšanas noteikumi” VIII, IX, X, XI, XII un XIII nodaļas normām, kā arī līdz 2025. gada 1. februārim – ievērojot Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma pārejas noteikumu 41. punktā minēto nosacījumu par koeficienta 0,7 piemērošanu zemei.

Kadastrālo vērtību bāzes noteikumu 2.4. apakšpunkts nosaka:

“2. Kadastrālo vērtību bāzi veido: [..]

2.4. apbūves zemes bāzes vērtības (*euro/m²*), zemes standartplatības (*m²*) un standartplatību korekcijas koeficienti lietošanas mērķiem no lietošanas mērķu grupām:

2.4.1. “Individuālo dzīvojamo māju apbūves zeme” un “Daudzdzīvokļu māju apbūves zeme” (4. pielikums);

2.4.2. “Komerccarbības objektu apbūves zeme”, “Ražošanas objektu apbūves zeme” un “Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas” (5. pielikums);

2.4.3. “Dabas pamatnes un rekreācijas nozīmes zeme” un “Sabiedriskās nozīmes objektu apbūves zeme” (6. pielikums);

2.4.4. “Satiksmes infrastruktūras objektu apbūves zeme” un “Inženiertehniskās apgādes tīklu un objektu apbūves zeme” (7. pielikums).”

Savukārt šo noteikumu 4. pielikumā regulētas apbūves zemes bāzes vērtības (*euro/m²*), zemes standartplatības (*m²*) un standartplatību korekcijas koeficienti nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem no lietošanas mērķu grupām “Individuālo dzīvojamo māju apbūves zeme” un “Daudzdzīvokļu māju apbūves zeme”.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu un Ministru kabineta noteikumu atbilstību Satversmei. Pieteikumos ir apstrīdēta likuma un Ministru kabineta noteikumu normu satversmība. Līdz ar to pieteikumos ietvertie prasījumi ir piekritīgi Satversmes tiesai.

5. Pieteikumos apstrīdēta vairāku normatīvo aktu – Spēkā stāšanās likuma, Kadastra likuma, Kadastrālās vērtēšanas noteikumu un Kadastrālo vērtību bāzes noteikumu – normu atbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normām.

Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa noteic, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi šajā likumā norādītajos gadījumos. Tomēr, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas principu, atsevišķos gadījumos viena pieteikuma ietvaros var apstrīdēt arī vairāku normatīvo aktu normas, kas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2025. gada 27. jūnija lēmumu par lietas Nr. 2025-19-01 ierosināšanu pēc pieteikuma Nr. 91/2025 un 107/2025*).

No pieteikumiem ir gūstams apstiprinājums tam, ka tajos apstrīdētās normas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus, jo tās ietekmē zemes likumiskās lietošanas maksas apmēru. Tādējādi minēto normu satversmības izvērtēšana vienas lietas ietvaros varētu veicināt lietas vispusīgāku un procesuāli efektīvāku izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikumi atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punktu Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikums iesniegts par jau izspriestu prasījumu.

Satversmes tiesa ar 2023. gada 2. maija spriedumu lietā Nr. 2022-02-01 (turpmāk – spriedums lietā Nr. 2022-02-01) atzina Spēkā stāšanās likuma 38. panta otro daļu un 42. panta pirmo daļu par neatbilstošu Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam un spēkā neesošu no 2024. gada 1. jūlija.

Satversmes tiesas kolēģijas jau vairākkārt ir norādījušas, kādēļ prasījums par Spēkā stāšanās likuma 38. panta otrās daļas otrā teikuma atbilstību Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam, nav uzskatāms par izspriestu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2025. gada 13. janvāra lēmuma par lietas Nr. 2025-03-01 ierosināšanu pēc pieteikuma Nr. 135/2024 5. punktu*).

Arī vienā no izskatāmajiem pieteikumiem ietverts prasījums par Spēkā stāšanās likuma 38. panta otrās daļas otrā teikuma satversmību, un tas nav uzskatāms par izspriestu Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 4. punkta izpratnē.

7. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punkts noteic, ka persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

8. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt šā likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā minēto uzskatu pamatot.

Personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja, pirmkārt, personai Satversmē ir ietvertas konkrētas pamattiesības un, otrkārt, tieši apstrīdētā norma personai aizskar šīs Satversmē ietvertās pamattiesības. Aizskārums izpaužas kā tiesību normas tiešas vai ar tās piemērošanas aktu radītas nelabvēlīgas tiesiskas sekas attiecībā uz personas pamattiesībām (*sk. Satversmes tiesas 2024. gada 24. janvāra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2023-36-03 5. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējai pieder zeme, uz kuras atrodas citām personām piederošas būves – dzīvojamās mājas –, kas uzskatāmas par patstāvīgiem īpašuma objektiem.

8.1. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Spēkā stāšanās likuma 38. panta otrās daļas otrais teikums ierobežo tās iespējas gūt ienākumus no tai piederošās zemes. Turklāt tai esot bijušas tiesības paļauties uz to, ka likumdevējs, ņemot vērā sprieduma lietā Nr. 2022-02-01 atziņas, noteiks lielāku likumisko lietošanas maksu, nekā tā bija noteikta ar normu, kas tika atzīta par neatbilstošu Satversmei.

Tādējādi esot aizskartas pieteikuma iesniedzējai Satversmes 105. panta pirmajā un trešajā teikumā ietvertās tiesības uz īpašumu, kā arī pārkāpts Satversmes 1. pantā ietvertais tiesiskās paļāvības aizsardzības princips.

Līdz ar to pieteikums par Spēkā stāšanās likuma 38. panta otrās daļas otrā teikuma satversmību atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

8.2. Argumentējot par Kadastra likuma 69. panta trešās daļas, kā arī pārejas noteikumu 43.¹, 43.² un 43.³ punkta neatbilstību Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam, kā arī Satversmes 1. pantā ietvertā tiesiskās paļāvības aizsardzības principa pārkāpumu, pieteikuma iesniedzēja iebilst pret to, ka minēto normu dēļ no 2025. gada 1. janvāra ir samazinājusies tai piederošo zemesgabalu kadastrālā vērtība, kuru izmanto zemes likumiskās lietošanas maksas, kā arī atsavināšanas cenas aprēķinam. Tādējādi samazinoties pieteikuma iesniedzējas ienākumi no tai piederošajiem īpašumiem, kā arī tai piederošo īpašumu atsavināšanas cena, ja daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieki likumā noteiktajā kārtībā izmantotu atsavināšanas tiesību uz tai piederošo zemi.

Apstrīdētās Kadastra likuma normas nosaka nekustamā īpašuma kadastrālās vērtēšanas kārtību, bet pašas par sevi neregulē zemes likumiskās lietošanas maksas apmēru vai tā atsavināšanas cenu. Ievērojot pieteikumā sniegto argumentāciju, pamattiesību aizskārums no tām attiecībā uz pieteikuma iesniedzējai piederošās zemes iespējamo atsavināšanu varētu rasties vienīgi kopsakarā ar Piespiedu dalītā īpašuma privatizētajās daudzdzīvokļu mājās izbeigšanas likuma (turpmāk – Izbeigšanas likums) normām. No pieteikuma un tam pievienotajiem materiāliem neizriet, ka daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki būtu vēlējušies izmantot tiem Izbeigšanas likumā paredzēto atsavināšanas tiesību uz pieteikuma iesniedzējai piederošo zemi. Tādējādi pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārums šādā aspektā, iespējams, varētu iestāties kaut kad nākotnē. Turklāt pieteikumā nav apstrīdētas arī Izbeigšanas likuma normas, kas regulē zemes atsavināšanas cenas noteikšanu.

Savukārt, ievērojot pieteikuma iesniedzējas pamatojumu par apstrīdēto Kadastra likuma normu satversmību attiecībā uz zemes likumiskās lietošanas maksas aprēķinu, pamattiesību aizskārums no šīm normām varētu rasties vienīgi kopsakarā ar Spēkā stāšanās likuma 38. panta otrās daļas otro teikumu, kura satversmību pieteikuma iesniedzēja ir apstrīdējusi.

8.2.1. Apstrīdot Kadastra likuma 69. panta trešo daļu un tā pārejas noteikumu 43.² punkta satversmību, pieteikuma iesniedzēja būtībā iebilst pret

regulējumu, ar kuru tiek noteikta kadastrālās vērtības vidējā atbilstība nekustamā īpašuma tirgus cenu līmenim 80 procentu apmērā.

Atbilstoši Kadastra likuma pārejas noteikumu 51. punktam šā likuma 69. panta trešo daļu sāk piemērot kadastrālajā vērtēšanā, izstrādājot kadastrālo vērtību bāzi pēc šo pārejas noteikumu 50. punktā noteiktās kadastrālo vērtību bāzes apstiprināšanas. Turklāt Ministru kabinets minētās kadastrālo vērtību bāzes izstrādei var noteikt atšķirīgu izmantojamo nekustamā īpašuma tirgus darījumu periodu. Savukārt atbilstoši šā likuma pārejas noteikumu 50. punktam likumdevējs uzdevis Ministru kabinetam pilnveidot kadastrālo vērtēšanu regulējošos normatīvos aktus un apstiprināt jaunu kadastrālo vērtību bāzi līdz 2027. gada 15. jūnijam. Tādējādi pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārums no Kadastra likuma 69. panta trešās daļas varētu rasties kaut kad nākotnē. Tomēr aizskārums, kas personai varētu rasties nākotnē, var būt pamats lietas ierosināšanai un izskatīšanai pēc būtības tikai tad, ja tiesību normas piemērošana tai radītu būtisku kaitējumu (*sal. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 23.2. punktu*). Pieteikumā šāds pamatojums attiecībā uz Kadastra likuma 69. panta trešo daļu nav sniegts. Tādējādi pieteikums par Kadastra likuma 69. panta trešās daļas satversmību neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

Savukārt pieteikums par Kadastra likuma pārejas noteikumu 43.² punkta satversmību atbilst minētajām Satversmes tiesas likuma prasībām.

8.2.2. Attiecībā uz Kadastra likuma pārejas noteikumu 43.¹ un 43.³ punkta satversmību, pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka regulējuma par divu kadastrālo vērtību – fiskālās un universālās – aprēķināšanu kadastra objektiem, kas atrodas zemes likumiskajā lietošanā, ietekmē tā nesaņem taisnīgu atlīdzību par sava īpašuma lietošanu. Tādējādi pieteikumā ir sniegts pamatojums tam, ka minētās normas jau šobrīd rada pieteikuma iesniedzējai pamattiesību aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums par Kadastra likuma pārejas noteikumu 43.¹ un 43.³ punkta satversmību atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

8.3. Pieteikuma iesniedzēja apstrīd arī Kadastrālās vērtēšanas noteikumu 6. un 8.² punkta, 35.2. un 35.3. apakšpunkta, 36., 40., 42., 86.–90. punkta, kā arī 162. punkta atbilstību augstāka juridiska spēka normām.

8.3.1. Pieteikumā norādīts, ka apbūves zemes kadastrālo vērtību bāzes rādītāji – zemes standartplatība un standartplatības korekcijas koeficients – samazina pieteikuma iesniedzējai piederošo īpašumu kadastrālo vērtību. Lai gan

pieteikumos apstrīdētās Kadastrālās vērtēšanas noteikumu normas regulē atšķirīgas tiesiskās situācijas, pieteikuma iesniedzēja pēc būtības ir sniegusi pamatojumu vienīgi par daudzdzīvokļu māju apbūves zemei piemērojamo standartplatību un tās korekcijas koeficientu. Standartplatības aprēķina un tās korekcijas koeficienta noteikšanas pamatprincipus daudzdzīvokļu māju apbūves zemei regulē Kadastrālās vērtēšanas noteikumu 40. un 42. punkts, specifiska šo rādītāju aprēķināšanas kārtība ir ietverta arī noteikumu 88., 89. un 90. punktā. Tomēr pieteikumā nav pamatots, vai un kā Kadastrālās vērtēšanas noteikumu 88., 89. un 90. punkts ir attiecināms uz pieteikuma iesniedzējai piederošajiem īpašumiem. Tāpat pieteikumā nav pamatots, kādā veidā šo noteikumu 6. un 8.² punkts, 35.2. un 35.3. apakšpunkts, 36. punkts, kā arī 86.–90. punkts pats par sevi ir radījis pieteikuma iesniedzējai nelabvēlīgas tiesiskās sekas. Tādējādi pieteikums par Kadastrālās vērtēšanas noteikumu 6. un 8.² punktu, 35.2. un 35.3. apakšpunktu, 36. punktu, kā arī 86.–90. punktu neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

Savukārt pieteikums par Kadastrālās vērtēšanas noteikumu 40. un 42. punktu atbilst minētajām Satversmes tiesas likuma prasībām.

8.3.2. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Kadastrālās vērtēšanas noteikumu 162. punkts neatbilst Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam.

Kadastra likuma pārejas noteikumu 43.¹ punkts paredz, ka Valsts zemes dienests no 2025. gada 1. janvāra Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā katram kadastra objektam aprēķina un reģistrē divas spēkā esošas kadastrālās vērtības: fiskālo kadastrālo vērtību, ko izmanto nodokļu, valsts nodevu un citu maksājumu valsts vai pašvaldības budžetā aprēķinam, un universālo kadastrālo vērtību, ko izmanto pārējām vajadzībām. Arī Kadastrālās vērtēšanas noteikumu 162. punkts būtībā nosaka vien to, ka Valsts zemes dienests katram kadastra objektam aprēķina abas iepriekš minētās kadastrālās vērtības. Pieteikuma iesniedzēja nav pamatojusi, ka minētā norma tai rada jaunas tiesiskas sekas, kas jau neizriet no Kadastra likuma pārejas noteikumu 43.¹ punkta.

Līdz ar to pieteikums par Kadastrālās vērtēšanas noteikumu 162. punkta satversmību neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

8.4. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka Kadastrālo vērtību bāzes noteikumu 2.4. apakšpunkts un 4. pielikums neatbilst Kadastra likuma pārejas noteikumu 43.² punktam un aizskar tai Satversmes 105. panta pirmajā un trešajā teikumā

ietvertās tiesības uz īpašumu, kā arī pārkāpj Satversmes 1. pantā ietverto tiesiskās paļāvības aizsardzības principu.

Kadastrālo vērtību bāzes noteikumu 2.4. apakšpunkts noteic vien to, kāda kadastrālo vērtību bāze ir apstiprināta ar šiem noteikumiem, norādot kurā pielikumā ir ietverta informācija par attiecīgajam īpašumam piemērojamajiem kadastrālo vērtību bāzes rādītājiem. Pieteikumā nav pamatots, kādas nelabvēlīgas sekas pieteikuma iesniedzējai radījusi tieši minētā norma. Savukārt Kadastrālo vērtību bāzes noteikumu 4. pielikums sastāv no 1978 punktiem, kas noteic atšķirīgus kadastrālo vērtību bāzes rādītājus noteiktās teritoriālajās vienībās visā Latvijas teritorijā. Pieteikuma iesniedzēja nav identificējusi, tieši kuras no minētajā pielikumā ietvertajām tiesību normām rada tai nelabvēlīgas tiesiskās sekas.

Līdz ar to pieteikums par Kadastrālo vērtību bāzes 2.4. apakšpunkta un 4. pielikuma satversmību neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

9. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Spēkā stāšanās likuma 38. panta otrās daļas otrais teikums, Kadastra likuma pārejas noteikumu 43.¹, 43.² un 43.³ punkts un Kadastrālās vērtēšanas noteikumu 40. un 42. punkts (turpmāk – apstrīdētās normas) ir imperatīvs un formulēts nepārprotami. Pieteikuma iesniedzēja atrodas situācijā, kas ietilpst šo normu tvērumā.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otro teikumu gadījumā, ja personai nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Spēkā stāšanās likuma 38. panta otrās daļas otrais teikums pieņemts 2024. gada 13. jūnijā un stājies spēkā 2024. gada 1. jūlijā. Kadastra likuma pārejas noteikumu 43.¹, 43.² un 43.³ punkts pieņemts 2024. gada 30. maijā un stājies spēkā 2024. gada 27. jūnijā. Kadastrālās vērtēšanas noteikumu 40. un 42. punkts pieņemts 2020. gada 18. februārī un stājies spēkā 2020. gada 21. februārī. Tomēr tiesību normas spēkā stāšanās pati par sevi ne vienmēr nozīmē, ka tieši tajā brīdī personai ir radies pamattiesību aizskārums. Pieteikumos norādīts, ka pieteikuma

iesniedzējas pamattiesību aizskārums radies brīdī, kad Valsts zemes dienests aprēķinājis un reģistrējis divas kadastrālās vērtības tai piederošajai zemei. Proti, tikai pēc jauno kadastrālo vērtību aprēķināšanas kļuva zināms, ka tai piederošo zemesgabalu kadastrālā vērtība ir samazinājusies salīdzinājumā ar 2024. gadu. Attiecīgi samazinājušies arī ienākumi no šo zemesgabalu likumiskās lietošanas maksas, kas aprēķināta saskaņā ar Spēkā stāšanās likuma 38. panta otrās daļas otro teikumu. Tāpēc konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no 2025. gada 1. janvāra. Pieteikumi iesniegti pasta komersantam valsts akciju sabiedrībai “Latvijas Pasts” 2025. gada 30. jūnijā (pasta zīmogs). Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikumi par apstrīdēto normu atbilstību augstāka juridiska spēka normām atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

10. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato katras apstrīdētās normas neatbilstība katrai prasījumā norādītajai augstāka juridiskā spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētās Kadastrālās vērtēšanas noteikumu normas neatbilst Kadastra likuma 66. panta trešajai daļai, jo pārsniedz Ministru kabinetam ar šajā likuma normā ietverto pilnvarojumu, kā arī pārkāpj no Satversmes 1. panta izrietošo tiesiskās paļāvības aizsardzības principu.

10.1. Vērtējot, vai Ministru kabineta norma ir izdota, ievērojot likumdevēja piešķirto pilnvarojumu: 1) jānoskaidro pilnvarojošās normas saturs un mērķis; 2) jāpārbauda, vai Ministru kabinets, izdodot attiecīgo normu, ir ievērojis tam likumā noteiktā pilnvarojuma robežas (*sk. Satversmes tiesas 2024. gada 4. decembra sprieduma lietā Nr. 2024-03-03 12. punktu*). Ar pilnvarojuma mērķi saprot to, ko likumdevējs centies panākt, piešķirot Ministru kabinetam tiesības noregulēt kādu jautājumu. Likumdevēja dotais pilnvarojums izpildvarai ir ne tikai viena konkrēta lakoniska tiesību norma, bet paša likuma būtība un mērķis tiesību sistēmas ietvarā (*sk. Satversmes tiesas 2022. gada 8. jūnija sprieduma lietā Nr. 2021-40-0103 13.3.2. punktu*).

Pieteikumā pausts vispārīgs uzskats par to, ka konkrētajā gadījumā likumdevējs nav pilnvarojis Ministru kabinetu Kadastrālās vērtēšanas noteikumos ietvert tādu kadastrālās vērtības bāzes rādītāju kā standartplatība un tās aprēķināšanas kārtību. Tomēr šāds uzskats pieteikumā nav pamatots ar juridiskiem

argumentiem atbilstoši Satversmes tiesas judikatūrai par likumdevēja sniegtā pilnvarojuma pārsniegšanu. Proti, pieteikumā nav atklāta pilnvarajošās normas būtība un mērķis un nav juridiski pamatots, kādēļ Ministru kabinets ir rīkojies pretrunā ar to.

10.2. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka tiesiskās paļāvības princips aizsargā vienīgi tādas tiesības, uz kuru īstenošanu personai varēja rasties likumīga, pamatota un saprātīga paļāvība. Tāpat tiek ņemts vērā tas, vai tiesiskais regulējums pēc savas būtības ir pietiekami noteikts un nemainīgs, lai tam varētu uzticēties (*sk. piemēram, Satversmes tiesas 2020. gada 12. februāra sprieduma lietā Nr. 2019-05-01 24.2. punktu*). Tiesiskās paļāvības aizsardzības princips nedod pamatu paļauties uz to, ka reiz noteiktā tiesiskā situācija nekad nemainīsies, bet gan pieļauj un noteiktos apstākļos pat pieprasa pastāvošā tiesiskā regulējuma grozīšanu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2025. gada 30. jūnija sprieduma lietā Nr. 2024-23-01 13.2. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka paļāvusies uz to, ka kadastrālās vērtības tiks aktualizētas atbilstoši tirgus situācijai, tās pieaugs un netiks noteikti jauni šo vērtību pieauguma ierobežojumi. Pieteikumā ir citēti Satversmes tiesas secinājumi no spriedumiem lietās par piespiedu nomas maksas un zemes likumiskās lietošanas maksas tiesisko regulējumu. Tomēr no minētajām atziņām neizriet secinājums, ka likumdevējs nevarētu grozīt kadastrālās vērtēšanas tiesisko regulējumu. Pieteikumā nav sniegts Satversmes tiesas judikatūrai atbilstošs juridiskais pamatojums tam, kādēļ konkrētajā gadījumā pieteikuma iesniedzējai varēja rasties likumīga, pamatota un saprātīga paļāvība.

Līdz ar to pieteikums par Kadastrālās vērtēšanas noteikumu 40. un 42. punkta iespējamo neatbilstību Kadastra likuma 66. panta trešajai daļai un Satversmes 1. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

11. Pieteikumos ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par Spēkā stāšanās likuma 38. panta otrās daļas otrā teikuma, Kadastra likuma pārejas noteikumu 43.¹, 43.² un 43.³ punkta iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam, kā arī Kadastrālās vērtēšanas noteikumu 40. un 42. punkta iespējamo neatbilstību Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam. Tāpat pieteikumiem ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Tie šajā

daļā atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par likuma “Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” 38. panta otrās daļas otrā teikuma, Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma pārejas noteikumu 43.¹, 43.² un 43.³ punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam, 105. panta pirmajam un trešajam teikumam, kā arī Ministru kabineta 2020. gada 18. februāra noteikumu Nr. 103 “Kadastrālās vērtēšanas noteikumi” 40. un 42. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam” pēc Rīgas Grebenščikova vecticībnieku draudzes pieteikumiem (pieteikums Nr. 133/2025, Nr. 134/2025 un Nr. 135/2025).

2. Atzīt, ka nav nepieciešams uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – iesniegt atbildes rakstu, jo Saeima jau ir iesniegusi atbildes rakstus par likuma “Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību” 38. panta otrās daļas otrā teikuma satversmību, savukārt 2025. gada 6. jūnijā Saeima ir uzaicināta iesniegt atbildes rakstu arī par Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma pārejas noteikumu 43.¹, 43.² un 43.³ punkta satversmību.

3. Atzīt, ka nav nepieciešams uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Ministru kabinetu – iesniegt atbildes rakstu, jo 2025. gada 22. jūlijā Ministru kabinets ir uzaicināts iesniegt atbildes rakstu par 2020. gada 18. februāra noteikumu Nr. 103 “Kadastrālās vērtēšanas noteikumi” 40. un 42. punkta satversmību.

4. Atteikties ierosināt lietu par Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 69. panta trešās daļas un Ministru kabineta 2020. gada 18. februāra noteikumu Nr. 103 “Kadastrālās vērtēšanas noteikumi” 162. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam.

5. Atteikties ierosināt lietu par Ministru kabineta 2020. gada 18. februāra noteikumu Nr. 103 “Kadastrālās vērtēšanas noteikumi” 6. un 8.² punkta, 35.2. un 35.3. apakšpunkta, 36., 40., 42., 86.–90. punkta atbilstību Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma 66. panta trešajai daļai un Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam, kā arī šo noteikumu 6 un 8.² punkta, 35.2. un 35.3. apakšpunkta, 36. punkta, 86.–90. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam.

6. Atteikties ierosināt lietu par Ministru kabineta 2024. gada 17. decembra noteikumu Nr. 888 “Kadastrālo vērtību bāze universālās kadastrālās vērtības aprēķinam” 2.4. apakšpunkta un 4. pielikuma atbilstību Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma pārejas noteikumu 43.² punktam un Latvijas Republikas Satversmes 1. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa